

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos (jatkossa pelastuslaitos) kiittää mahdollisuudesta lausua pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muutosehdotuksista. Lausunnossa on huomioitu sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen että Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisen näkemys, sillä Keski-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimesta molemmilla hyvinvointialueilla.

Pelastuslaitos kannattaa lain uudistuksen keskeisiä tavoitteita ja pitää lain päivittämistä tärkeänä. Lausunnossa annettuja huomioita lukuun ottamatta pelastuslaitos kannattaa ehdotettuja muutoksia sellaisenaan.

Pelastuslaki

18 §

Pelastuslaitos katsoo, että hoitolaitosten määritelmiin jää muutoksen jälkeenkin tulkinnanvaraa siinä, mitkä kohteet kuuluvat pykälän vaatimusten piiriin. Edelleenkin ei saada selvyttä mihin kategoriaan luokitellaan yhteisöllinen asuminen, jonka haasteet ovat todellisia ja vakavia.

24 §

Pelastuslaitos kannattaa ehdotettua muutosta 24 §:ään sellaisenaan. Pelastuslaitos pitää tärkeänä, että kehittämis- ja yhteensovittamistehtävän lisäksi sisäministeriö huolehtii ehdotetun 65 §:n mukaisesti väestön varoittamiseen liittyvän kansallisen tason valmiussuunnittelusta ja toimintavalmiuden luomisesta.

57 §

Pelastuslaitos kannattaa muutosta pelastustoiminnan kelpoisuusvaatimuksiin huolto- ja tukitoimintoihin osallistuvien sekä tilanne- ja johtokeskusten tilanapäivystäjien osalta. Pelastuslaitos kuitenkin esittää, ettei tilanne- ja johtokeskushenkilöstön osalta laissa nimettäisi erikseen tiettyä tehtävänimikettä (tilanapäivystäjä), sillä johto- ja tilannekeskuksissa voi työskennellä henkilöitä myös muissa tehtävissä, joissa pelastustoiminnan kelpoisuusvaatimukset eivät ole perusteltuja (esim. viestintä-, tilannekuva-, turvallisuus- tai teknisen alan asiantuntijat).

Pelastuslaitos esittää, että ehdotettu 3 momentti muutettaisiin esimerkiksi muotoon: ”Mitä 1 momentissa säädetään ei koske sellaisia pelastustoimen johtamis-, tilannekuva-, viestintä-, huolto- ja tukitoiminnoissa toimivia henkilöitä, jotka eivät tehtävässä toimiessaan käytä 36 §:ssä säädettyjä pelastusviranomaisen toimivaltuuksia.”

64 §

Pelastuslaitos kannattaa ehdotettua muutosta 64 §:ään sellaisenaan. Pelastuslaitos pitää tärkeänä, että väestönsuojelun osalta tehdään valtakunnallista ja kansainvälistä valmiussuunnittelutyötä. Suunnittelutyön lisäksi pelastuslaitos korostaa myös kansallisten valmiussuunnitelmien toimeenpanon johtamisvalmiuden tärkeyttä. Pelastuslaitos pitää tärkeänä, että valtakunnallisella väestönsuojeluun varautumisella ja valmiussuunnittelulla sekä ohjauksella luodaan alemmille hallinnontasojille nykyistä paremmat edellytykset ja suunnitteluperusteet väestönsuojeluun liittyvälle valmiussuunnittelulle.

64 b §

Pelastuslaitos kannattaa ehdotettua uutta 64 b §:ää sellaisenaan.

Liittyen pykälässä ehdotettuun asetuksenantovaltuuteen, pelastuslaitos korostaa, että väestönsuojeluun varautumista ja siihen liittyvää valmiussuunnittelua alueellisella ja paikallisella tasolla tulisi ohjata ensisijaisesti valtakunnallisella valmiussuunnittelulla, suunnitteluperusteiden laadinnalla ja ohjeilla, ei uusia asetuksia antamalla. Nykyinen laki- ja asetus pohja antaa väestönsuojelun toimijoille varsin kattavat velvoitteet varautumiselle ja jatkossa valtionhallinnon tulisi keskittyä enemmänkin ehdotetun 64 §:n mukaiseen suunnittelu- ja yhteensovittamistyöhön, jotta alueellisilla ja paikallisilla toimijoilla on edellytykset täyttää jo annettujen säädösten vaatimukset laadukkaalla ja yhteismitallisella varautumisella ja valmiussuunnittelulla.

65 §

Pelastuslaitos esittää, että velvollisuus huolehtia väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaamisesta ja kouluttamisesta tulisi koskea 1 momentin tavoin viranomaisten lisäksi myös muita julkisyhteisöjä, joilla on velvollisuus varautua väestönsuojeluun.

Pelastuslaitos esittää, että ilmauhyökkäysten lisäksi Puolustusvoimien tulisi antaa pelastusviranomaiselle tiedot myös muista sen tiedossa olevista vaaroista, jotka edellyttävät väestön varoittamista (esim. sotilasräjähteet, maa- ja merialueella olevat vaarat ym.). Samalla pelastuslaitos korostaa, että tällaisten tietojen käsittely ja välittäminen väestölle tulee järjestää niin, ettei Puolustusvoimien operaatioturvallisuus tai tehtävät vaarannu.

Pelastuslaitos katsoo, ettei nykyainsäädäntö tai ehdotetut muutokset riittävän yksiselitteisesti määrittele, miten Geneven yleissopimuksen I lisäpöytäkirjan mukaisten väestönsuojelutehtävien sisältöä tulee tulkita suhteessa nykyainsäädäntöön ja eri viranomaisten ja toimijoiden lakisääteisiin tehtäviin. Lisäpöytäkirjan teksti on vanhahtavaa ja sen tulkinta suhteessa viranomaisten toimialoihin ja tehtäviin vaikeaa. Pelastuslaitos esittää, että pelastuslaissa tai 65 a §:n mukaisella valtioneuvoston asetuksella tai sisäministeriön erillisellä ohjeella tulisi kuvata mitkä väestönsuojelutehtävät kuuluvat minkäkin viranomaisen ja julkisyhteisön toimialaan ja mitä väestönsuojelutehtävät pitävät sisällään.

71 §, 73 §, 76 §, 76 a §, 76 b §, 78 §, 80 § ja 105 §

Pelastuslaitos kannattaa ehdotettuja muutoksia väestönsuojelun rakentamiseen sekä käyttökunnan ylläpitoon ja valvontaan sellaisenaan. Muutoksilla edistetään väestönsuojien käyttökuntaa ja valvontatoimintaa tähän liittyen.

Samalla pelastuslaitos korostaa, että ilman lisäpanostuksia valvontatoimintaan, väestönsuojien käyttökunnan ja erityisesti ehdotettujen käyttöönotto- ja käyttösuunnitelmien sisällön laadun valvonta jää pintapuoliseksi. Käyttökunnan ja käyttöönottovalmiuden arviointi tulee siis merkittävältä osin nojaamaan käyttökunnan tarkastajan osaamiseen ja valmiuteen puuttua havaitsemiinsa puutteisiin. Pelastuslaitos pyytää harkitsemaan, onko väestönsuojan käyttökunnan tarkastamiselle tarpeen asettaa tarkempia osaamis- tai sisältövaatimuksia.

Muuta

Pelastuslaitos katsoo, että pelastustoimen valtakunnallinen johtamis- ja tilannekuvatoiminta tulisi yksittäisen pelastuslaitoksen sijasta keskittää sisäministeriölle, jotta valtakunnallisesta johtamisesta ja tilannekuvatoiminnasta vastaisi sisäministeriön pelastusviranomainen. Ei ole tarkoituksenmukaista, että yksittäiselle pelastuslaitokselle osoitetaan samanaikaisesti paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen tilannekuva- ja johtamisvastuu, kun samanaikaisesti valtion pelastusviranomaisilla ei ole johtamisvalmiutta valtakunnallista tai kansainvälisistä toimintaa vaativissa tilanteissa. Valtakunnallisen johtamistoiminnan keskittäminen sisäministeriön pelastusviranomaiselle johtaisi myös siihen, että kaikille valtakunnan turvallisuusviranomaisilla olisi keskenään rinnakkaiset johtamistasot valtakunnalliselta paikalliseen tasoon yhteistoimintaa vaativien tilanteiden johtamiseen sekä tilannekuvan ylläpitoon ja välittämiseen.

Karttunen Henna

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Keski-Uudenmaan pelastuslaitos